

Tisztelet elődeinknek - A távírdász

Budapesten 1907. novemberében megnyitották a távírda új géptermet - egy korszerű, teljes mértékben magyar tervezésű és kivitelezésű létesítményt, amely történelmi előrelépést jelentett a magyar postai vezetékes távközlés fejlődésében.

A gépteremben 120 Morse- és 80 Hughes-féle készüléket kezeltek kényelmes körülmények között a távírda tisztviselői - más néven a távírdászok. A Hughes-féle készülék akkoriban nagy előrelépés volt a Morse-féléhez képest, ugyanis ez már betűket írt a papírszalagra. Adásra pedig egy korlátozott terjedelmű, a zongorabillentyűzethez teljesen hasonló szerkezet szolgált, rajta betű és kombináció jelölésekkel. Ezen a készüléken a távírdász hivatalnok tulajdonképpen lezongorázta a leadandó szöveget.

S hogy miért történelmi előrelépés az új távírda létrejötte a magyar vezetékes gépi távközlés történetében? Nos a vezetékes távírás története 1844-ben indult útjára a Morse-féle Washington-Baltimore vonal megnyitásával.

Három évvel később az Osztrák-Magyar Monarchia is üzembe helyezte az első vonalat, amely hamarosan Magyarországot is elérte. Az oly fontos hírközlési rendszer a Monarchia területén teljes mértékben osztrák kézben és felügyelet alatt maradt a kiegyezésig, 1867-ig. Ezen időponttól számíthatjuk a magyar távírdászat igazi fejlődését, amelynek nagyon fontos előrelépése lett az 1907-es új, korszerű távírda gépterem megnyitása.

Jogos a kérdés, hogy rádióamatőrök lévén miért foglalkozunk vezetékes hírközléssel és az azt működtető távírdász tisztviselőkkel, hivatalnokokkal? Mert valahol utódai, megöröklői, amatőr továbbvivői vagyunk a távírdász szakmának is, csakúgy mint a hozzánk időben és tevékenységben közelebb álló tengeri, légi, az általános kereskedelmi, továbbá a katonai rádiótávírásszokénak.

A távírdász professzionális távközlési gépkezelő volt, akinek többek között üzemeltetnie kellett a Morse- és a Hughes-féle távírógépeket, le kellett tudnia fordítania a papírcsíkra írt morzejeleket. Már az 1860-as években az amerikai szakirodalom megjegyezte, hogy voltak olyan távírdászok, akik a morzegépek hangjából képesek voltak a szöveget hallás útján dekódolni. Akkoriban terjedt el a morzegépek zümmögővel való felszerelése is, amelynek elsődleges célja nem az üzenet dekódolásának segítése, hanem a célállomásra érkező üzenetre való figyelemfelhívás volt.

Lényegében azok a távírdász hivatalnokok számítanak szorosán az amatőr rádiótávírásszok elődeinek, akik megtanulták a hallás alapján történő morzevételt és később a rádió megjelenésével beálltak a rádiótávírásszok, részben rádióoperátorként, részben az új rádiótávírásszok kiképzőjeként. Ezzel egy másik hírközlési szakma alapjait rakták le, ugyanis a rádiótávírássz hallás

alapján dekódolja az üzenet szövegét, emellett ismernie kell a rádiókészülék és az antenna működését, üzemeltetését, valamint rádióhullámok terjedési tulajdonságait. Mindezt azért, hogy a célállomással a lehető legbiztonságosabb összeköttetést létrehozza és fenntartsa.

Az amatőr rádiótávíráshoz tehát tisztelettel tekint vissza korai elődeire, a ma már kihalt szakma művelőire - a távírdászokra, Ők távírdai hivatalnokok, másképpen kifejezve távírdai tisztviselők voltak és megélhetésüket biztosította a tizenkilencedik században elindult vezetékes hírközlés gépeinek üzemeltetése.

Bátran kijelenthetjük, hogy az amatőr rádiótávíráshoz viszi tovább a korabeli távírdász és a későbbi professzionális rádiótávíráshoz szakmák korunkra hagyományozott örökségét.

Jegyezte HA2MN

2014-06-09